

Réfi Veronika

1978–2023

„Nem múlnak ők el, kik szívünkben élnek,
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.”

(Juhász Gyula)

Tragikusan korán, alig 45 évesen, 2023. október 20-án elhunyt Budapest Főváros Levéltárának (BFL) munkatársa, Réfi Veronika. Akikkel közelebbi (munka)kapcsolatban állt, tudtak hosszú ideje türelemmel viselt betegségéről, mégis mindenkit váratlanul ért halálának híre. Csöndes, visszahúzódó, nehezen megnyíló volt a kívülállók számára, közelről megismerve azonban egy szerethető, kedves, szarkasztikus humorú, nagyon autonóm és erős igazságérzetű, szinte harcias személyiség volt, akár szűkebb szakmai területéről, a munkajogról, akár a nemek közötti egyenlőség kérdéséről volt szó. Keveseknek adott bepillantást a páncélja mögé, munkáját azonban sokan ismerték: segítőkészen és precízen végezte.

Réfi Veronika 1978-ban Zalaegerszegen született, majd Sümegen nőtt fel. Veszprém-ben, a Padányi Bíró Márton Római Katolikus gimnáziumban érettségizett, majd pedig a szegedi József Attila Tudományegyetemen magyar nyelv és irodalom szakos bölcsészdiplomát szerzett 2006-ban. Ezzel párhuzamosan elkezdte a szegedi Állam- és Jogtudományi Karon a társadalombiztosítási szervező szakot, főiskolai oklevelét 2008-ban kapta meg. A munkájához szükséges közigazgatási alapvizsgát, majd szakvizsgát is letette 2009-ben és 2011-ben. Nyelvekből is képezte magát: angolul és németül is magas szinten tudott. Társadalomtudományi érdeklődését *Hamvas Béla válságfelfogása az 1930-as években írt esszéi alapján* című magyar szakos szakdolgozata, szociális kérdések iránti irányultságát pedig *A nonprofit szektor szerepe az elöregedés által okozott problémák megoldásában* című társadalombiztosítási szervező diplomamunkája jelezte. Tanulmányait követő különböző munkahelyei is az ezirányú érdeklődését mutatták. Rövid ideig gyámügyi ügyintéző volt a sümegi Polgármesteri Hivatal Gyámhivatalában, majd sikertült szakmájában elhelyezkedni Budapesten a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál, később pedig a Magyar Államkincstárnál.

2017-ben került Budapest Főváros Levéltárába bér- és munkaügyi előadóként, ahol – saját bevallása szerint – a korábban megszerzett tudását és gyakorlatát immár intézményi oldalon is kamatoztatni szerette volna. Ennél azonban jóval többet tett, mert nemcsak beleásta magát szakterületének – valljuk be, nem egyszerű – jogi oldalába, hanem tovább is képezte magát, és az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán elvégezte a munkajogi szakjogász és szakokleveles tanácsadó kétéves képzést, szakdolgozatát azonban már nem volt lehetősége elkészíteni. Mindig törekedett rá, hogy precíz, helytálló megoldást

találjon egy-egy problémás kérdésre, nem nyugodott, míg nem sikerült a legkielégítőbb módon lezárni azokat. Otthonosan mozgott a munkaügy számos különböző területén, de különösen a munkajogban; munkáját mindig teljes diszkréció jellemezte. Közvetlen kollégái különösen nagyra értékelték alapos, elemző hozzáállását, amelynek segítségével sok kérdéshez a legkiválóbb háttéranyagokat készítette.

Jelenléte és munkája jól mutatja, hogy egy-egy intézmény látványosabb szakmai eredményei mellett a nem szakmai munkatársak nélkülözhetetlen, az adott intézményt alapjaiban fenntartó munkája sokak számára rejtve maradhat. Verának már a tanulmányai során megmutatkozó, a társadalmi szerepvállalás és a szociális kérdések iránti érdeklődése fejeződött ki abban, hogy 2021-ben tagja lett a BFL üzemi tanácsának, a Munkavállalói Tanácsnak. Hasznos gyakorlatnak érezte ezt tanulmányai mellett és személyével a BFL munkavállalói olyan kollégát tiszteltek meg bizalmukkal, akit a munkaügyi csoportban végzett munkája során már (szinte) mindenki ismert, s munkavégzése iránti elégedettségüket is tükrözte e választás, valamint reményüket, hogy az így megszerzett és felhalmozott tudást csak még inkább a közösségük hasznára fogja tudni fordítani. Verának is ez volt a kifejezett célja, amikor egy olyan pozícióért indult, ami visszahúzódnóbb személyiségéből fakadóan számára nem volt természetes választás. A Munkavállalói Tanács tagjai azért, hogy segíteni tudjanak azoknak, akik beléjük vetették bizalmukat, olyan helyzetekbe kerülhetnek, amikor ki kell lépniük a komfortzónájukból. Vera ezt is vállalta, s bár a munkaügyi, munkajogi szakértelmével elsősorban háttérmunkát végzett és számtalan esetben segített a többieknek eligazodni a jogszabályok és a lehetőségek útvesztőjében, azonban a BFL közössége érdekében helytállt a számára szokatlanabb helyzetekben is.

Vera, hálásak vagyunk érted, hogy ismerhettünk és közösségünk tagjává váltál! Emlékedet megőrizzük szívünkben, nyugodj békében!

Németh Ágnes

Kellner Judit

1953–2023

Év elején érkezett a váratlan és szomorú hír, hogy 2023. december 23-án életének 71. évében elhunyt Kellner Judit, Budapest Főváros Levéltára nyugalmazott munkatársa, főosztályvezetője. Az ő esetében minden túlzás és fellengzősség nélkül mondhatjuk, hogy munkája egyben hivatása, életének komoly tartalmat adó, meghatározó része volt.

Egerben született, itt végezte középiskolai tanulmányait is. Az ELTE BTK-n szerzett történelem-könyvtár szakos képzettség mellett C szakként levéltári tanulmányokat is végzett. Meghatározó volt számára, hogy pályája 1979-ben a Kovács Béla vezette, az 1970–1980-as években országos kisugárzású műhelynek számító Heves Megyei Levéltárban indult, ahol 1984-ig dolgozott. Néhány, gyermekeivel töltött év után, 1988–1989-től már a BFL-ben kapcsolódott be ismét a levéltárügy vérkeringésébe.

Ekkor, a VIII. kerületi Leonardo közben lévő új épület átadása után kezdődött meg a levéltár teljes anyagának átköltöztetése, amely több évet vett igénybe. Judit, ahogy a gyermekek cseperedtek, egyre több időt és energiát tudott a munkának szentelni. Ekkor formálódott ki a „Leonardóban” az a munkaközösség, amelynek egyre inkább oszlopos tagja, majd főosztályvezetője lett. Ezt úgy kell elképzelni, mint egy akkori átlagos megyei levéltárnak megfelelő méretű, teljes épületet elfoglaló részleget. Az egész iratanyag megmozgatása és az új rendnek megfelelő elhelyezése, valamint az „elkóborolt” iratok keresése és az egyes irategyüttesek végein lógó besorolatlan iratok („Lymbus”) azonosítása során „megtalálta” őt az a feladat, hogy átfogóan vizsgálja felül a nyilvántartások állapotát, rögzítse a hiányosságokat, varrja el az addig elvarratlan szálakat. Ezek általában éppen azért voltak elvarratlanok, mert azt az aprólékos, türelmes utánajárást igényelték, ami Judit sajátja volt – azaz éppen órá vártak... Kitartása az aprólékos, sziszifuszi munkákban kivételes volt, nem csak a BFL-ben, de talán a levéltárügyben is.

A levéltári anyag egyik sajátossága – szemben a műveket őrző könyvtárral –, hogy az iratok az iratképzők működésének lecsapódásaként keletkeznek, és forrásként történő használatukhoz nagyon fontos keletkezésük logikájának és fennmaradásuk körülményeinek megértése. Ehhez az is hozzá tartozik, hogy pontosan értsük levéltáros elődeink iratátvételi, selejtezési és rendezési gyakorlatát. Judit a napi munka során elkezdte tudatosan gyűjteni és rendszerezni az elmúlt évtizedek szakmai utasításait, módszertani útmutatóit, amelyek a levéltárak irattári anyagai között vagy a levéltári folyóiratok már kevéssé háborgatott régi évfolyamaiban bújtak meg. Ebből az évek során olyan egyedülálló gyűjteményt alakított ki, amelynek szisztematikus kibővítésével, Takács Edittel együtt, létrehozták a szakmai módszertani anyagoknak az 1920-as évektől napjainkig terjedő internetes gyűjteményét, a Hungaricana Közgyűjteményi Portál részét alkotó Levéltári Korpuszt, amely azóta nélkülözhetetlen segédeszköz és szakmatörténeti forrásbázis.

Ez – azon túlmenően, hogy pontosan a hozzá közel álló aprólékos, kitartó munkát igényelte –, annyiban is jellemző rá, hogy bővíthető internetes adattárként „névtelen”, a felületen sehol nem szerepel, hogy Judit munkája.

Másik „fő műve” a BFL szakkönyvtárának új alapokra helyezése: ő szervezte és irányította azt a munkát, amelynek eredményeként a jó állományú, de meglehetősen zilált állapotú és nehézkesen használható könyvtár, teljes újrafeldolgozás után, internetes katalógussal kitűnően feltárva, és azóta is nagy figyelemmel gyarapítva, a kor színvonalán töltheti be rendeltetését.

Juditot a levéltár egyre inkább mint rendszer érdekelte. Leginkább egri korszakában vett részt olyan munkákban, amelyek az iratanyag történettudományi szempontú kiaknázását és a tartalmi érdekességek széles körű megismertetését szolgálták. Ez továbbra is vonzotta, de a BFL-ben már főleg arra koncentrált, hogy a rendszerben minden szál iratnak legyen meg a maga helye, rendelkezzen precíz leírással, és értsük is, hogy miért került arra a rendszerbeli helyre. Úgy érezte, hogy amíg ez nem „kerek”, addig ő nem foglalkozhat mással. A BFL Teve utcai egységes új épületbe történő átköltözését követően kialakult új szervezeti struktúrában 2004-től az 1950 utáni anyaggal foglalkozó főosztályt irányította a rá jellemző akribiával, ami magában foglalta a 23 kerületi és a fővárosi önkormányzattal való napi szintű kapcsolattartást, irattáraik és szerteágazó iratkezelésük figyelemmel kísérését, az iratátvételek szervezését.

Bekapcsolódott több olyan csoportmunkába is, amelyek a levéltárügy egészét szolgálták: az egységes fondszerkezet megújítása, a nyilvántartási rendszer informatikai alapra helyezése, szakmai-módszertani háttérének kidolgozása és a levéltári kiadványok bibliográfiai feltárása. Ezekben a munkacsoportokban is jellemzően a sziszifuszi aprómunka tetemes részét vállalta magára. Az említett „fő művekben” is az a közös, hogy miután elkészültek, mindenki természetesnek veszi, hogy megvannak, és valószínűleg már ma is csak néhány ember tudja egyáltalán, hogy kiknek köszönhetőek.

Munkahelyén kevés embert engedett igazán közel magához, de akár szakmai, akár személyes problémák megbeszélésére, ezekben való segítségnyújtásra bármikor készen állt, bárki is kereste meg, soha nem sajnálta az időt és energiát. Felhalmozott bizalmi tőkének legbeszédesebb bizonyítéka, hogy közel tíz éven át, több cikluson keresztül elnöke volt a levéltár közalkalmazotti tanácsának.

Judit csendes, nyugodt szenvedélyességgel járta a maga útját, ezen átsugárzó derűvel élt családjának és a levéltárnak.

Sipos András